

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY

Ochrona powierzchni ziemi i gleby w rolnictwie, to działania prowadzące do zachowania, odtwarzania i wzbogacania walorów przyrody ożywionej i nieożywionej takich jak: gleba, zbiorowiska roślinne i krajobraz.

Właściwa gospodarka rolnicza polega na gospodarowaniu w myśl zasad dobrej kultury rolnej obejmującej:

- przeciwdziałanie erozji gleby,
- zachowanie substancji organicznej i ochronę struktury gleby,
- ochronę siedlisk naturalnych i krajobrazu.

Przeciwdziałanie erozji gleby.

Erozja to proces zmywania, żłobienia i zwiewania wierzchniej warstwy gleby, który powoduje utrudnienie uprawy i spadek żyzności oraz zanieczyszczenie wód substancjami organicznymi i składnikami nawozowymi. Stopień zagrożenia erozją jest zależny od rodzaju gleby, nachylenia stoku, okrywy roślinnej i intensywności opadów.

Do działań przeciwozyjnych należy:

- prowadzenie upraw na gruntach ornych w celu przeciwdziałania erozji wietrznej, a jeśli grunt jest ugorowany, to okres ten nie może trwać dłużej niż 5 lat;
- na gruntach ornych położonych na stokach o nachyleniu powyżej 20° prowadzenie trwałych użytków zielonych, zalesianie lub uprawa roślin wieloletnich metodą tarasową;
- na gruntach ornych położonych na stokach o nachyleniu od 12° do 20° prowadzenie upraw w poprzek stoku, z wykorzystaniem roślin przeciwozyjnych tj: ozimin, motylkowatych, międzyplonów;
- koszenie łąk i usuwanie ściętej biomasy co najmniej raz w roku do 31 lipca;
- wypasanie lub wykoszenie pastwisk przynajmniej raz w roku do 31 lipca.
- stosowanie zabiegu agrotechnicznego lub koszenie na ugorze hamujące zachwaszczenie przynajmniej raz w roku do 15 lipca.

Zachowanie substancji organicznej i ochrona struktury gleby.

Substancją organiczną w glebie jest próchnica. Dzięki dużej zawartości próchnicy ziemia zachowuje właściwą żyzność, strukturę i wilgotność.

Gleby w Polsce są słabo zasobne w próchnicę, dlatego tym bardziej należy zwiększać jej ilość poprzez:

- stosowanie nawozów naturalnych i organicznych,
- przyorwanie plonów ubocznych,
- uprawę międzyplonów,
- wapnowanie gleb.

Uprawa głęboko korzeniących się roślin oraz pozostawianie na polu słomy po zbożach mają dobry wpływ na ilość próchnicy w glebie.

Degradujący wpływ na ilość próchnicy ma uprawa roślin wymagających częstych zabiegów agrotechnicznych oraz pozostawiających mało resztek poźniwnych.

Tab.1. Zestawienie grup roślin wpływających na ilość próchnicy w glebie.

Rośliny zwiększające ilość próchnicy w glebie	Rośliny neutralne dla próchnicy w glebie	Rośliny zmniejszające ilość próchnicy w glebie
wieloletnie motylkowe, mieszanki traw z motylkowatymi, trawy	zboża, oleiste	okopowe, warzywa korzeniowe, kukurydza

Aby utrzymywać strukturę gruzelkową gleby należy:

- zaniechać upraw gdy gleba jest zbyt uwilgotniona,
- udrażniać rowy melioracyjne odprowadzające nadmiar wody w glebie,
- nie stosować zbyt ciężkiego sprzętu.

Zabiegów uprawowych wykonuje się tak dużo, jak to konieczne, aby stworzyć roślinom korzystne warunki rozwoju i tak mało, jak to możliwe.

Zaleca się, aby wykonywać analizy gleby na zasobność przynajmniej raz na 5 lat.

Ochrona siedlisk naturalnych i krajobrazu.

W warunkach rolniczych ochrona siedlisk naturalnych i krajobrazu polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów przyrody. Wszystkich użytkowników gruntów rolnych obowiązują przepisy ochrony przyrody, w tym ochrona gatunkowa dzikiej fauny i flory.

Właściwe kształtowanie krajobrazu polega na zachowaniu w stanie naturalnym: miedz, zadrzewień, śródpolnych, oczek wodnych, bagien i innych użytków ekologicznych, a także na przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się gatunków niepożądanych np. barszczu Sosnowskiego.

Na pastwiskach należy dostosować obsadę zwierząt tak, aby nie dochodziło do zniszczenia darni.

W celu ochrony lęgów ptaków na trwałych użytkach zielonych zaleca się opóźnianie pierwszych pokosów do końca maja. Wykasanie łąk należy wykonywać techniką od środka do zewnątrz, aby umożliwić ucieczkę bytującej tam faunie.

Podstawową zasadą ochrony powierzchni ziemi i gleby jest zaniechanie wypalania ściernisk, łąk, pastwisk, nieużytków, rowów i pasów przydrożnych.

Polski Klub Ekologiczny w Krakowie Koło miejskie w Gliwicach
ul. Ziemowita 1, III piętro, 44 – 100 Gliwice, skr. pocztowa 489
tel/fax: 32 231 85 91, e-mail: biuro@pkegliwice.pl, www.pkegliwice.pl

Publikacja sfinansowana z budżetu Miasta Pyskowice.

Zdjęcia: Marta Girtler-Motyka